

Population Geography

ජනගහන භූගෝල විද්‍යාව

R. Nimal Gunathilake

Department of Geography

University of Colombo

Colombo 03

ප්‍රජා විද්‍යාව Demography

මිනිස් ජනගහනයේ ලක්ෂණ අධ්‍යයනය
කිරීම

Study of the characteristics of the
human population

ජනගහන භූගෝල විද්‍යාව

Population Geography

අවකාශය පිළිබඳ ජනගහන වෙනස්කම් අධ්‍යයනය කිරීම

Study of population differences over space

මිනිසුන්ගේ ව්‍යාප්තිය, සංයුතිය, වර්ධනය සහ චලනය
(සංක්‍රමණය) සම්බන්ධව

Concerned with distribution, composition, growth and
movement of people

ප්‍රධාන වෙනස: අවකාශීය ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි අවධානය
යොමුකිරීම

Main difference: focus on spatial distribution

ජනගහන භූගෝල විද්‍යාව යනු

Population geography is

ජනගහන භූගෝල විද්‍යාව යනු මිනිසුන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය, ඔවුන්ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය, ඒවායේ ලක්ෂණ සහ ඒවායේ සනත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන මානව භූගෝල විද්‍යාවේ බෙදීමකි. මෙහිදී උපත්, මරණ සහ ජනගහනයේ ව්‍යාප්තිය, සංයුතිය, සංක්‍රමණය සහ වර්ධනයෙහි අවකාශීය වෙනස්කම් අධ්‍යයනය කිරීම සිදු වේ.

Population geography is a division of human geography that focuses on the study of humans, their spatial distribution, their characteristics, and their density. It studies the spatial changes in birth, death and population distribution, composition, migration and growth.

ගෝලීය යථාදර්ශනය

Global perspectives

පසුගිය වසර 200 තුළ වැඩිවීමේ වේගය

Rate of increase in the last 200 years

- 1084 : 1 billion
- 1927 : 2 billion (123 years)
- 1974 : 4 billion (47 years)
- 1999 : 6 billion (25 years)
- 2013 : 7 billion (14 years)
- 2020 : 8 billion (7 years)

Distinct characteristics of the human population

මිනිස් ජනගහනයේ සුවිශේෂී ලක්ෂණ

Approximate 80% of the world population in less development countries

ලෝක ජනගහනයෙන් ආසන්න වශයෙන් 80% ක් අඩු සංවර්ධන රටවල

2 countries hold 1/3 of the world total population

රටවල් 2 ක් ලෝක ජනගහනයෙන් 1/3 ක් දරයි

LDCs has fastest growing population

අඩු සංවර්ධන රටවල වේගයෙන් වර්ධනය වන ජනගහනයක් ඇත

Population are living longer (from 45-65 life expectancy)

ජනගහනය වැඩි කල් ජීවත් වේ (ආයු අපේක්ෂාව 45 -65)

More people on earth = more people being born + living longer

පෘථිවියේ වැඩි පිරිසක් = වැඩි පිරිසක් ඉපදීම + වැඩි කල් ජීවත් වීම

Population Doubling time

ජනගහනය දෙගුණවීමට ගතවන කාලය

Time period required for population experiencing exponential growth to double in size

ජනගහනය දෙගුණ වීමට කොපමණ කාලයක් අවශ්‍ය ද යන්න

Population distribution

ජනගහන ව්‍යාප්තිය

80 % live in LDCs

80% ක් අඩු දියුණු රටවල ජීවත් වේ.

90% live North of the Equator

90% ක් සමකයට උතුරින් ජීවත් වේ

Most live in edges near water bodies

බොහෝ දෙනා ජීවත්වන්නේ ජලකල ආශ්‍රිතවය

Bangladesh and Netherlands have the highest population density

වැඩිම ජනසනත්වයක් ඇත්තේ බංග්ලාදේශය සහ නෙදර්ලන්තයයි

Population density

ජන ඝනත්වය

The total number of population divided by the total land area

මුළු භූමි ප්‍රමාණය අනුව මුළු ජනගහණය බෙදනු ලැබේ.

- North America 32
- South America 73
- Europe 134
- Asia 203
- Africa 65
- Australia and Oceania 9

Nutritional Density

පෝෂණ ඝනත්වය

The ratio between the total population and amount of land under cultivation in a given unit of area.

එක්තරා ප්‍රදේශයක මුළු ජනගහනය හා වගා කරනු ලබන ඉඩම් ප්‍රමාණය අතර අනුපාතය.

Agricultural Density

කෘෂිකාර්මික සනත්වය

The ratio between the total population and the number of agriculturists per unit of arable land in a specific area.

නිශ්චිත ප්‍රදේශයක වගා කළ හැකි ඉඩම් ඒකකයකට මුළු ජනගහනය සහ ගොවීන් සංඛ්‍යාව අතර අනුපාතය.

Physiologic Density

කායික සනත්වය

- A ratio of human population to the area of cropland, used in less developed countries dominated by subsistence agriculture.
- යැපුම් කෘෂිකර්මාන්තය විසින් ආධිපත්‍යය දරන අඩු සංවර්ධිත රටවල භාවිතා වන භෝග භූමියට මිනිස් ජනගහනයේ අනුපාතය.

Over Population

අධි ජනගහනය

A value judgment based on nation that the resources of a particular area are not enough to support its current population.

කිසියම් ප්‍රදේශයක සම්පත් එහි ජනසංඛ්‍යාවට සහය දැක්වීමට ප්‍රමාණවත් නොවන විට

Population composition

ජනගහන සංයුතිය

Age Sex Pyramid

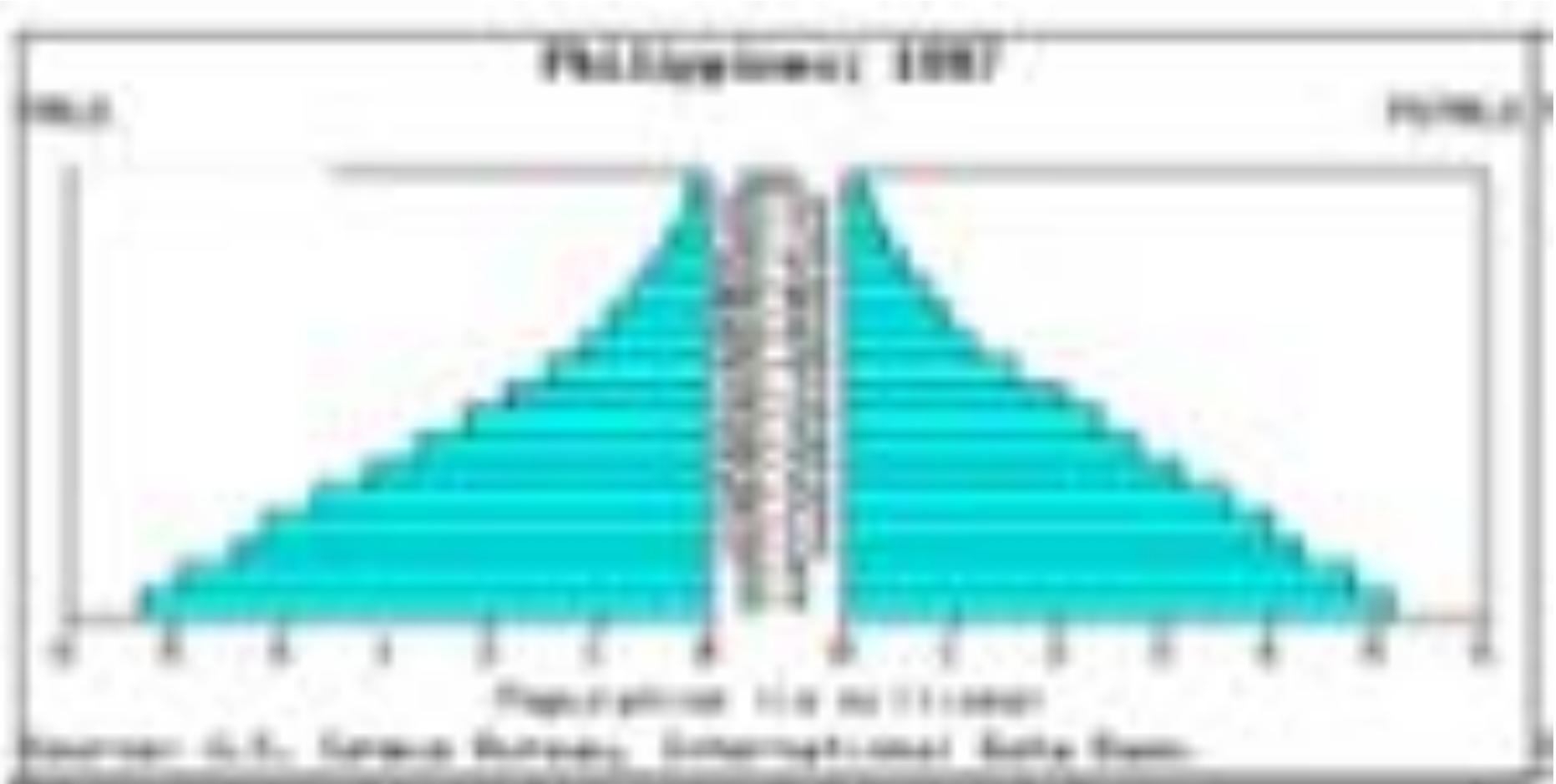
A representation of the population based on its composition according to age and sex.

වයස් ලිංගික පිරමීඩය

වයස සහ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය අනුව එහි සංයුතිය මත පදනම්ව ජනගහනයේ නියෝජනය.

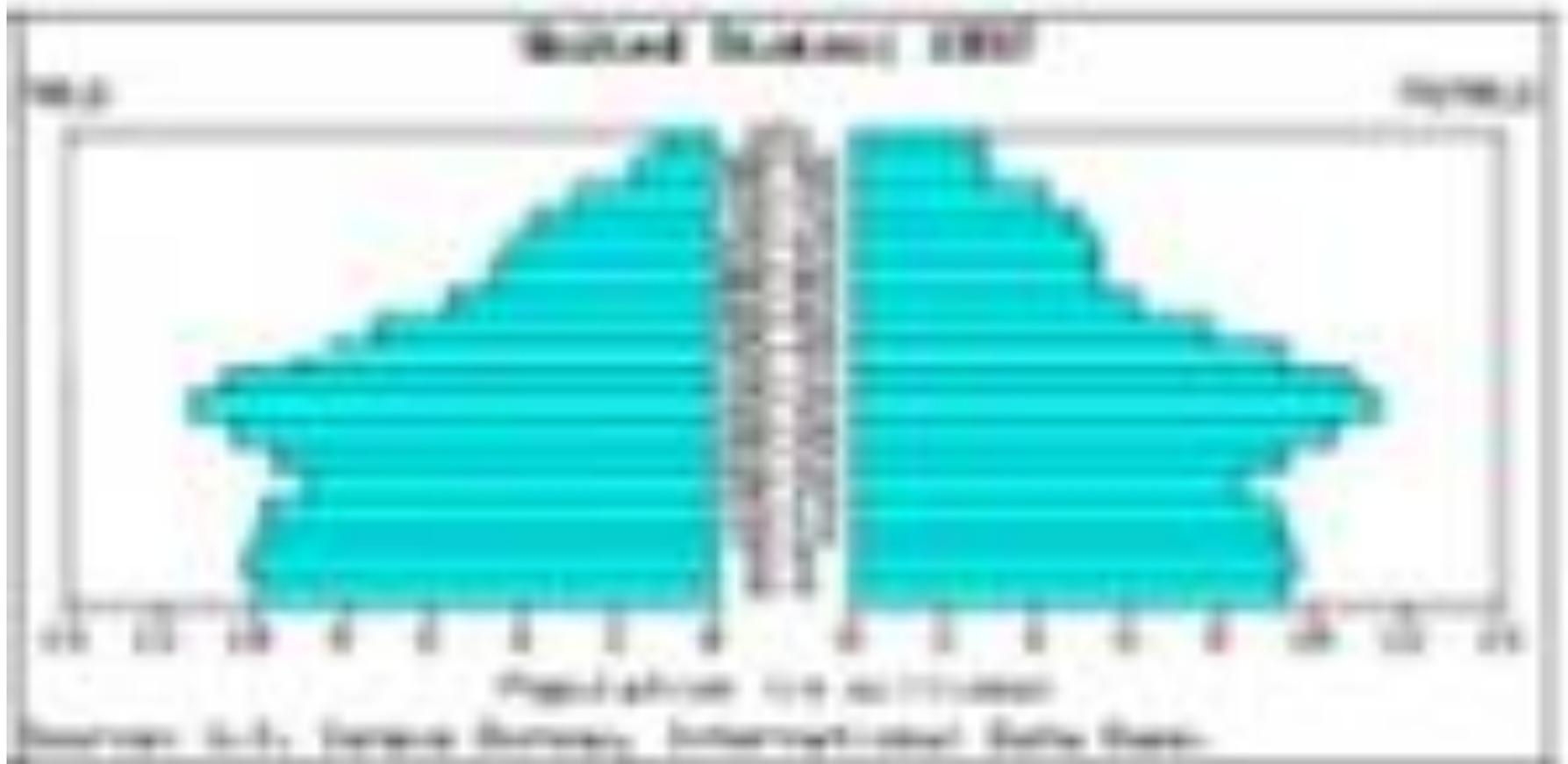
Rapid Growth

වේගවත් වර්ධනය

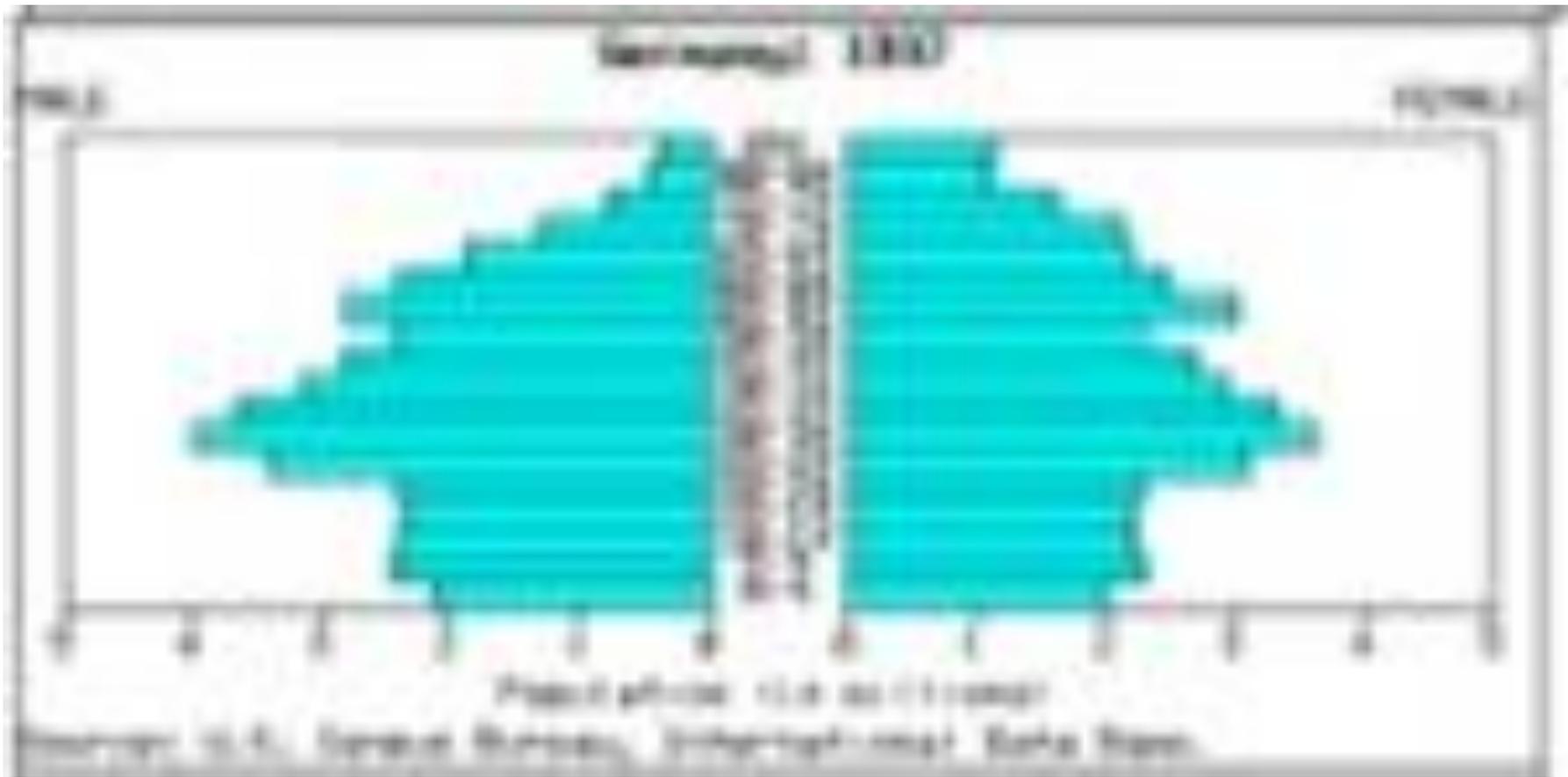
Slow Growth

මන්දගාමී වර්ධනය

Zero Growth

ශුන්‍ය වර්ධනය

Cohort බලකාය

A population group unified by specific common characteristics: Group of individuals who share common temporal demographic experience.

විශේෂිත පොදු ලක්ෂණ අනුව ඒකාබද්ධ වූ ජනගහන කණ්ඩායමක්: පොදු තාවකාලික ප්‍රජා විද්‍යාත්මක අත්දැකීම් බෙදාහදා ගන්නා පුද්ගලයින් සමූහය.

Youth Cohort

යෞවන බලකාය

Members of the population who are less than 15 years of age and generally considered to be too young to be fully active in the labor force.

වයස අවුරුදු 15 ට අඩු සහ සාමාන්‍යයෙන් තරුණ වියට පා තබන ජනගහනයේ සාමාජිකයින් ශ්‍රම බලකායේ පූර්ණ ලෙස ක්‍රියා කිරීමට නොහැකි

Middle Cohort

මධ්‍යම බලකාය (ශ්‍රම බලකාය)

Members of the population 15 to 64 years of age who are considered to be economically active and productive.

ආර්ථික වශයෙන් ක්‍රියාකාරී හා ඵලදායී යැයි සැලකෙන වයස අවුරුදු 15 ත් 64 ත් අතර ජනගහනයේ සාමාජිකයින්.

Old-age Cohort

මහලු බලකාය

Members of the population 65 years of age and older who are considered beyond their economically active and productive years.

ආර්ථික වශයෙන් ක්‍රියාකාරී හා ඵලදායී අවුරුදු වලින් ඔබ්බට සලකනු ලබන වයස අවුරුදු 65 සහ ඊට වැඩි ජනගහනයේ සාමාජිකයන්.

Dependency Ratio

යැපුම් අනුපාතය

The measure of the economic impact of the young and old on the more economically productive members of the population

ජනගහනයේ වඩා ආර්ථික වශයෙන් ඵලදායී සාමාජිකයින්ට කරුණ හා මහලු අයගේ ආර්ථික බලපෑම මැනීම

Aging Population

වයස්ගත වන ජනගහනය

A term used to describe the effects of an increasing population of older age groups on the population.

වැඩිහිටි වයස් කාණ්ඩවල ජනගහනය වැඩිවන ජනගහනයේ බලපෑම විස්තර කිරීමට භාවිතා කරන යෙදුමකි.

Population parameters and processes

ජනගහන පරාමිතීන් සහ ක්‍රියාවලි

Birth, death, and migration are the factors effecting population growth.

උපත, මරණය සහ සංක්‍රමණය ජනගහන වර්ධනයට බලපාන සාධක වේ.

Crude Birth Rate (CBR)

දළ උපත් අනුපාතිකය

The number of live births in a single year for every thousand people in the population.

ජනගහනයේ සෑම දහසක් දෙනා සඳහා එක් වසරක් තුළ සජීවී දරු උපත් ගණන.

Crude Death Rate (CDR)

දළ මරණ අනුපාතිකය

The number of deaths in a single year for every thousand people in the population.

ජනගහනයේ සෑම දහසක් දෙනාටම එක් වසරක් තුළ සිදුවන මරණ සංඛ්‍යාව.

Total Fertility Rate (TFR)

මුළු සාඵලය අනුපාතිකය

The average number of children born to a woman during her child-bearing years, which is approximately 15 through 49.

දරු ප්‍රසූතියේදී කාන්තාවකට උපත ලැබූ සාමාන්‍ය දරුවන් සංඛ්‍යාව දළ වශයෙන් 15 සිට 49 දක්වා වේ.

Infant Mortality Rate

ලදරු මරණ අනුපාතය

The annual number of deaths of infants under one year of age compared to the total number of live births for that same year.

සලකා බලන වර්ෂය සඳහා වූ මුළු සජීවී උපන් සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව වයස අවුරුදු 1 ට අඩු ලදරුවන්ගේ වාර්ෂික මරණ සංඛ්‍යාව.

Child Mortality Rate

ලමා මරණ අනුපාතය

Number of deaths per thousand children within the first 5 years of life

ජීවිතයේ පළමු වසර 5 තුළ ලමුන් දහසකට මරණ සංඛ්‍යාව

Maternal Mortality Rate

මාතෘ මරණ අනුපාතය

Number of deaths per thousand of woman giving birth.

දරු ප්‍රසූතියේ යෙදෙන ස්ත්‍රීන් දහසකට මරණ සංඛ්‍යාව.

Life Expectancy

ආයු අපේක්ෂාව

The average age individuals are expected to live.

පුද්ගලයන් ජීවත් වීමට අපේක්ෂා කෙරෙන සාමාන්‍ය වයස.

Factors affecting life expectancy includes violence, infant mortality, health care, epidemics and other risk.

ආයු අපේක්ෂාවට බලපාන සාධක අතර ප්‍රචණ්ඩත්වය, ළදරු මරණ, සෞඛ්‍ය සේවා, වසංගත සහ වෙනත් අවදානම් ඇතුළත් වේ.

Life Expectancy ආයු අපේක්ෂාව

High	Low
1. Andorra – 83.5	1. Botswana – 32.3
2. San Marino – 81.5	2. Mozambique – 33.7
3. Japan – 81.1	3. Swaziland – 34.2
4. Singapore – 80.5	4. Zimbabwe – 35.3
5. Australia – 80.2	5. Malawi – 35.6
6. Sweden – 80.1	6. Namibia – 36.1
7. Switzerland – 80.1	7. Zambia – 37.4
8. Canada – 79.9	8. Rwanda – 38.0
9. Iceland – 79.9	9. CAR – 43.1
10. Italy – 79.4	10. Ethiopia – 43.3

Natural Increase Rate (NIR)

ස්වාභාවික වර්ධන අනුපාතය

The difference between the number of births and number of deaths within a particular country.

කිසියම් රටක උපන් සංඛ්‍යාව සහ මරණ සංඛ්‍යාව අතර වෙනස.

– Natural Increase ස්වාභාවික වැඩිවීම

Surplus of birth උපන් අතිරික්තය

– Natural Decrease ස්වාභාවික අඩුවීම

Deficit of birth උපන් හිඟය

Determinants of Natural Increase Rate

ස්වාභාවික වැඩිවීමේ අනුපාතය නිර්ණය කරන්නේ:

- Economic Development ආර්ථික සංවර්ධන
- Education අධ්‍යාපනය
- Gender Empowerment ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය සවිබල ගැන්වීම
- Health Care සෞඛ්‍ය සත්කාර
- Cultural Traditions සංස්කෘතික සම්ප්‍රදායන්
- Public Policy රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

Mobility සංචලතාව

The ability to move either permanently or temporarily

ස්ථිරව හෝ තාවකාලිකව ගමන් කිරීමේ හැකියාව

Migration

සංක්‍රමණය

A long distance move of a person from one political jurisdiction to another involving a change of residence in a given time-frame.

එක්තරා දේශපාලන බල ප්‍රදේශයකින් පුද්ගලයෙකුගේ ගමනක්, යම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ පදිංචිය වෙනස් කිරීම

Emigration විගමනය

The process of moving out of a particular country, usually the individual person's country of origin

කිසියම් රටකින් පිටවීමේ ක්‍රියාවලිය,
සාමාන්‍යයෙන් පුද්ගලයාගේ උපන් රට
ගමනාරම්භය වේ.

Immigration

ආගමනය

Process of individuals moving into a new country with the intentions of remaining there.

එහි රැඳී සිටීමේ අභිප්‍රාය ඇතිව නව රටකට සංක්‍රමණය වන පුද්ගලයින්ගේ ක්‍රියාවලිය.

Internal Migration

අභ්‍යන්තර සංක්‍රමණය

A move within a particular country or region

කිසියම් රටක් හෝ කලාපයක් තුළ සිදුවන සංචලනය

International Migration

ජාත්‍යන්තර සංක්‍රමණය

A move from one country to another

එක් රටකින් තවත් රටකට ගමන් කිරීම

Gross Migration

දළ සංක්‍රමණය

The total number of migrants moving into and out of a place, region, or country

ස්ථානයකට, කලාපයකට හෝ රටකට සහ පිටතට යන සංක්‍රමණිකයන්ගේ මුළු සංඛ්‍යාව

Net Migration

ශුද්ධ සංක්‍රමණය

The gain or loss in the total population of a particular area as a result of migration

සංක්‍රමණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යම් ප්‍රදේශයක මුළු ජනගහනයේ ලාභය හෝ අලාභය

(+ හෝ - බව)

Push Factors

තල්ලු කිරීමේ සාධක

Events and conditions that impel an individual to move away from a location; Incentives for potential migrants to leave a place.

ස්ථානයකින් ඉවතට යාමට පුද්ගලයෙකු පොළඹවන සිදුවීම් සහ කොන්දේසි; විභව සංක්‍රමණිකයින්ට ස්ථානයක් හැර යාමට දිරි දීමනා.

Pull Factors

ඇද ගැනීමේ සාධක

Forces of attraction that draw migrants to a certain place

යම් ස්ථානයකට සංක්‍රමණිකයන් ඇද ගන්නා ආකර්ශනය බලවේග

Voluntary Migration

ස්වේච්ඡා සංක්‍රමණය

Movement of an individual who consciously and voluntarily decides to locate to a new area.

දැනුවත්ව හා ස්වේච්ඡාවෙන් නව ප්‍රදේශයක් සොයා ගැනීමට තීරණය කරන පුද්ගලයෙකුගේ චලනය.

Forced Migration

බලහත්කාර සංක්‍රමණය

Event in which individuals are forced to move against their will

පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගේ කැමැත්තට එරෙහිව
යාමට බල කරන සිදුවීම

Eco-Migration

පාරසරික සංක්‍රමණය

A population movement caused by the degradation of land and essential natural resources.

ඉඩම් හා අත්‍යවශ්‍ය ස්වාභාවික සම්පත් පිරිහීම නිසා ඇති වූ ජනගහන චලනයක්.